

Актуальність теми обумовлена все більшою потребою в цифровізації архівних фондів та процесів діловодства. Створення електронних архівів допоможе розв'язати проблеми зберігання і доступу до документів.

Ключові слова: архів, цифровізація, діловодство, е-документ, електронний архів.

УДК 930.25'06(477)

Даценко Анна Володимирівна

(наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Яворська Т. М.)

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ARCHIVES OF UKRAINE: MODERN CHALLENGES

Today, the independent state of Ukraine is forced to defend its right to sovereignty, independent democratic development, its historical belonging, and identity. During a full-scale war, an extremely important issue arises – the preservation of information resources that reflect the history, traditions, culture, national identity of the Ukrainian people and are concentrated in archival collections. In the modern socio-cultural information space, libraries, archives, and museums are documentary-informational social institutions of national memory, aimed at collecting, preserving, scientifically researching, and providing for public use available sources, artifacts, and informational resources. Institutions of social memory, which preserve evidence of the formation of the Ukrainian nation, are part of the world cultural heritage in its many dimensions, owners of particularly valuable types of information, material, and non-material artifacts [1, с. 276].

Archives, as institutions that accept, describe and store documents for the purpose of using retrospective documentary information, have been known since ancient times. The first archives were created as early as the 3rd–2nd millennium before common era. In the lands of Mesopotamia (Sumer, Akkad, Babylon, Assyria), information was stored and transmitted using baked clay tablets. Today, thanks to these early archives, a considerable amount of information from that time about language, literature, politics, and economics can be found and studied. In contrast, modern archives are purpose-built structures equipped with fire or flood protection systems, maintaining a constant temperature and humidity suitable for preserving any documents.

Archival collections and institutions are extremely important factors in the existence of a state, the functioning of state and public institutions, and the development of civil society. Archival collections actively participate in nation-building processes, contribute to the successful execution of important managerial and administrative functions, promote economic development, and facilitate the realization of valuable scientific and cultural projects. But most importantly, they preserve a unique «genetic code», a documentary heritage that allows for the reconstruction of the socio-political, economic, and socio-cultural development of the country over many centuries. They help identify dominant political, ideological, cultural, and religious influences at different stages, trace population ethnogenesis, delineate geographical boundaries and international relations, understand the development peculiarities of various regions, reconstruct individual bio-

graphies, collective portraits of families and social strata, and ultimately investigate the country's history in all its complexity and diversity at micro- and macro-levels [2].

Preserving valuable sources of information is an extremely important task for maintaining a sense of ethnic identity and preventing the falsification of history, which is particularly relevant for Ukraine today, as archives become targets for destruction in times of war. Today, the transition to electronic archiving is a particularly relevant issue, as digitisation is currently the most secure and forward-thinking way to store any documents and protect them from destruction. In such a scenario, documents would not be lost due to deliberate shelling, fires, or flooding during occupation.

An electronic archive, or electronic archival system, is a structured system for storing electronic documents that ensures reliability of storage, confidentiality, and delineation of access rights, tracks document usage history, and facilitates fast and convenient search. Electronic archives belong to the class of Enterprise Content Management (ECM) systems. Many organizations adopt them using network shared folders, without yet being ready to implement electronic document management systems, which are often bulky and complex. Therefore, electronic archives are positioned as the foundation of document management [3].

State electronic archives are one of the dominant stages in Ukraine's transition to a paperless regime. Through them, citizens can receive certificates in electronic form, which in turn simplifies bureaucratic procedures and allows Ukrainians to access government services more quickly. In 2023, the State Archival Service of Ukraine, in partnership with the Ministry of Justice, implemented the pilot project "e-Archive" for the permanent storage of e-documents from the National Archival Fund and state electronic information resources. The electronic archive automates the processes of receiving, accounting for, and storing documents created in electronic form-so-called born digital documents. This ensures the safety of documents and enables users to find the necessary information in archives with just a few clicks [4].

Reliable document storage is important for all spheres of activity, including businesses. With the onset of full-scale aggression, 7 820 Ukrainian businesses changed the region of their registration (according to the analytical service Opendatabot). During the evacuation of companies from conflict zones, there is always a risk of losing or damaging archives of documents. To protect their own businesses, internal electronic archives of companies and the possibility of transferring e-documents to state archives are currently in demand [5].

Thus, archives form the basis of the historical and cultural heritage of any state. It is an information resource that stores and transmits information to generations in time and space. Today, the main task is to preserve and improve the archives of Ukraine for their future use. The latest digital technologies in archival affairs, and in information and cultural activities in general, are a requirement of the times and a modern and reliable means of preserving archival documents.

References

1. Ковальська Л., Яворська Т. Запобігання стиранню національної пам'яті України в умовах російської агресії. Матеріали 12-ї Міжнар. наук. конф. *ICS «Інформація, комунікація, суспільство 2023» (ICS-2023)*, 18–20 травня 2023 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. С. 57–59.

2. Палієнко М. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. *Архіви України: науково-практичний журнал*. 2022. Вип. 1, № 330, січень–березень. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/142/105>

3. Організація електронного архіву. *Західноукраїнський національний університет – класичний університет Пулюя*. URL: <http://wiki.tneu.edu.ua/>

4. Електронні архіви в Україні: як держава планує зберігати електронні документи. *Вчасно (вебсайт)*. URL: <https://vchasno.ua/en/elektronni-arhivy-ukrainy/>

5. Трансформаційні процеси у суспільній та соціокультурній сферах України: монографія / О. М. Анісімова, Л. А. Ковальська, Г. П. Лукаш, О. В. Прігунов, О. С. Щербіна, Т. М. Яворська; відп. за вип. Т. М. Яворська. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 185 с.

Abstract. The article highlights the role of archives in preserving and transmitting cultural heritage to posterity. It is noted that archives preserve original documents, records, objects of cultural heritage, which primarily enable scientists, artists, historians, and other researchers to study and analyse the information provided to them, while preserving and developing a sense of ethnic and national identity, which is especially relevant for Ukrainians today. Attention is focused on the urgent need to digitize archival documents in Ukraine.

Keywords: archive, archival documents, electronic archives, digitization.

УДК: 930.25(477)

Сологор Олексій Михайлович

(наук. керівник – д-р філософії Артеменкова О. М.)

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

РОЛЬ АРХІВІВ У ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТІВ

Генеалогія як наука про родовід завжди викликала інтерес у дослідників. Вивчення родинних зв'язків, походження та історії предків є не лише цікавим хобі, але й важливим складником культурної спадщини. Архіви відіграють ключову роль у збереженні документів, які допомагають реконструювати родовід та відкривають перед нами можливість зазирнути в минуле.

Письмові архівні документи вважаються нині найголовнішими джерелами в процесі генеалогічних досліджень, порівняно з речовими чи усними джерелами. Особлива увага прикута до документальних джерел – свідоцтв, актів, метричних книг, заповітів, документів із сімейних архівів, церковних описів та різноманітних приватних документів. Важливе значення мають і наративні (описові) архівні джерела – літописи, хроніки, мемуари, некрологи, панегірики, щоденники, публіцистика тощо [1].

Дослідження розпочинається з аналізу архівних фондів та вибору відповідних документів. Далі дослідник аналізує ці матеріали, реконструює родовід та виявляє цікаві факти про предків. Кожному працівнику потрібен час для того, щоб знайти певні відомості, а для цього архівні установи постійно фільтрують та систематизують документи.